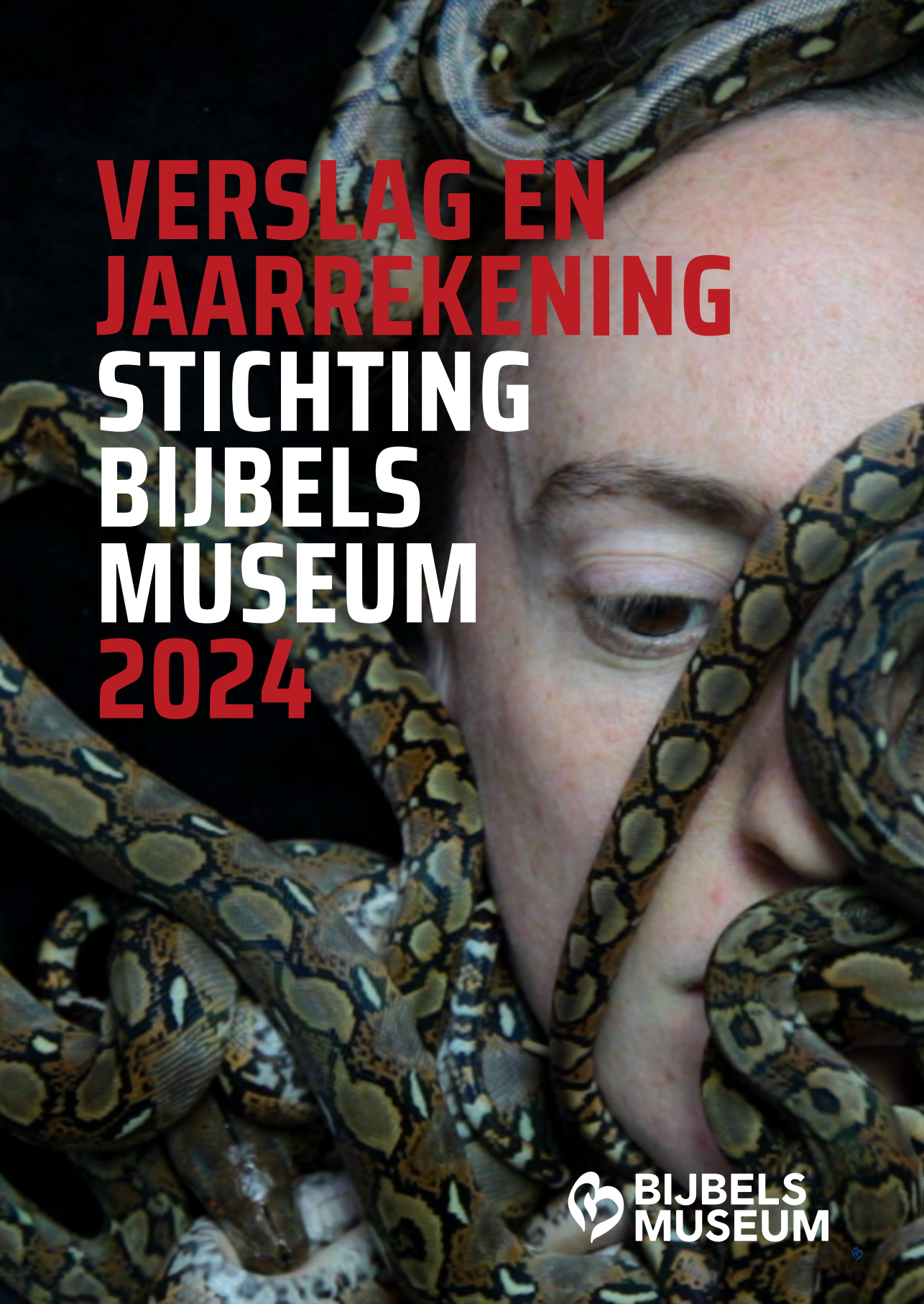

VERSLAG EN JAARREKENING STICHTING BIJBELS MUSEUM 2024

BIJBELS MUSEUM

VERSLAG EN JAARREKENING STICHTING BIJBELS MUSEUM 2024

BIJBELS MUSEUM

INHOUDSOPGAVE

I. BESTUURSVERSLAG

1. VERSLAG VAN DE DIRECTEUR/BESTUURDER 08

2. MISSIE 12

3. TENTOONSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN
EVA, SARA EN HANNA. VROUWEN VAN DE WERELD 13
ZIE MIJ. DE BIJBEL IN FOTO'S 14
UIT HET PARADIJS. KUNST, MYTHOLOGIE, PSYCHOLOGIE 16
OPEN CALL *RE:FWD* 20
VOORUITBLIK PROGRAMMERING 2025 21

4. COLLECTIE
COLLECTIE BIJBELS MUSEUM 22

5. MARKETING EN COMMUNICATIE 23
PROJECTCOMMUNICATIE 23
VRIENDEN 23
PUBLIEKSBEREIK 24

6. ORGANISATIE
GEDRAGSCODES 26
DUURZAAMHEID 28
MUSEUMSTATUS 29
MEDEWERKERS 29
SAMENWERKINGSPARTNERS 30

7. RAAD VAN TOEZICHT
VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT 32
SAMENSTELLING RVT EN (NEVEN)FUNCTIES RAAD EN DIRECTIE 36

8. FINANCIËN
EXPLOITATIE EN FINANCIERINGSMIX 38
FONDSENWERVING 38
FINANCIËLE RESULTATEN 2024 39
RISICOMANAGEMENT 39

DANK 43

BIJLAGE
OVERZICHT TENTOONSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN 46

II. VERKORTE JAARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER 2024 50
STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2024 52
TOELICHTING OP JAARREKENING 53
GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING 55

COLOFON 59

I. BESTUURSVERSLAG

BIJBELS MUSEUM

1. VERSLAG VAN DE DIRECTEUR/BESTUURDER

Het Bijbels Museum is nomadisch. Vanuit ons kantoor in Amsterdam presenteren we tentoonstellingen op allerlei plekken in het land. In de periode 2018-2024 hebben we zo met veel verschillende locatiepartners in het land ervaring kunnen opdoen. Met musea, kunstpodia, publieke instellingen zoals een rechtbank, hogeschool en bibliotheek, met grote stadskerken. Bewust werkten we samen met veel verschillende locaties. Medio 2024 evalueerden we al die samenwerkingen. Wat hebben ze ons gebracht? Met welke partners willen we verder? Hoe borgen we de door ons gewenste landelijke spreiding én artistieke kwaliteit?

We concludeerden dat we de komende jaren met name willen inzetten op samenwerkingen met musea, kunsthallen en kunstpodia. Het artistieke beleid van musea en kunstpodia sluit goed aan bij ons eigen beleid en deze instellingen houden zich – net als wij – aan de vier codes: de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code, de Code Diversiteit en Inclusie en de Ethische Code voor Musea. En niet onbelangrijk: voor musea en kunstpodia is het maken en presenteren van tentoonstellingen en activiteitenprogramma's core business. Op dat gebied is er professionaliteit en zijn er bij de meeste instellingen financiële middelen. Dat geldt meestal niet voor publieke instellingen en kerken met culturele programmering. In een verdringingsmarkt – zoals het huidige culturele landschap wel genoemd mag worden; alle culturele instellingen vechten om dezelfde schaarse (fonds-) middelen – is een brede financiële basis voor onze producties en coproducties van groot belang. In 2024 is de basis gelegd met nieuwe musea en andere kunstpodia voor samenwerkingen in de periode vanaf eind 2025 tot en met mei 2028.

In 2024 waren tentoonstellingen van het Bijbels Museum te zien op vier verschillende plekken in het land; in Amsterdam, Deventer, St. Jacobiparochie en in Uden. Onze wens om landelijke spreiding te zoeken, is in 2024 daarmee behoorlijk goed gelukt. In Deventer en Friesland presenteerden we nieuwe edities van twee eerder geproduceerde fototentoonstellingen *Zie mij* en *Eva, Sara en Hanna* en in Museum Krona te Uden een nieuwe transhistorische expositie: *Uit het paradijs. Kunst, mythologie, psychologie*.

Deze laatste is geïnspireerd op het gedachtengoed van dieptepsycholoog Carl Gustav Jung en mythedeskundige Joseph Campbell. Bij deze tentoonstelling ontwikkelden we een rijk activiteitenprogramma, gericht op zowel volwassenen als een familiepubliek, in samenwerking met coproducent Museum Krona.

Daarnaast werkten we hard aan de voorbereiding van de nieuwe grote groepstentoonstelling met hedendaagse kunst *RE:FWD* die we in februari 2025 zouden openen in Almere. Dit betreft een uitdagende coproductie met drie partners, met naast het Bijbels Museum Kunsthal Kunstlinie (Almere) en NDSM FUSE (Amsterdam Noord). Gezamenlijk hebben we vlak voor de zomer van 2024 drie jonge curatoren geworven en opdracht gegeven een tentoonstelling te maken over een hoopvolle toekomst met werk van uitsluitend jonge kunstenaars. De curatoren begonnen in september 2024 aan hun opdracht, en werkten toe naar een opening begin februari 2025. Het was een spannend proces en een strakke planning.

In het verslagjaar realiseerde het team van het Bijbels Museum vier nieuwe proposities voor betekenisvolle tentoonstellingen voor de komende jaren. Voor twee hiervan zijn er partners gevonden, te weten Stedelijk Museum Breda en Museum W (Weert). Over de realisatie en presentatie van de andere twee proposities zijn we eind 2024 nog in gesprek met enkele mogelijke coproducenten in het land.

Uit het team van het Bijbels Museum vertrokken vlak voor de zomer de tentoonstellingsproducent en de vaste vrijwilliger die ons op administratief gebied ondersteunt. Per 1 juni begon een nieuwe tentoonstellingsproducent en vanaf het najaar een nieuwe vrijwilliger. Er waren in 2024 drie stagiaires bij het museum betrokken, die ieder vier tot vijf maanden bleven.

De raad van toezicht kreeg vanaf 1 januari een nieuwe voorzitter; Ida Overdijk, en een nieuw lid, Henry Battjes. In het najaar van 2024 startte de raad met de werving van twee nieuwe leden, die in 2025 worden benoemd.

Veel tijd is gestoken in de fondsenwerving van projecten en dat heeft tot resultaat geleid. In financieel opzicht was 2024 dan ook een goed jaar. Niet alleen ontving het Bijbels Museum van veel fondsen een projectbijdrage voor *Uit het paradijs* dan wel *RE:FWD*, ook kreeg het museum een aanzienlijk aantal nalatenschappen. Dat waren welkome bijdragen; vanwege het sterk teruglopende aantal vrienden van het museum, lopen de reguliere schenkingen juist jaarlijks terug. Moesten we de afgelopen jaren aanzienlijk onttrekken aan het eigen vermogen – en we verwachten dat ook de komende jaren te moeten doen – eind 2024 konden we daar weer ruimschoots aan toevoegen.

Concluderend kan 2024 voor het Bijbels Museum worden getypeerd als vruchtbaar, met een rijk en meerstemmig tentoonstellings- en activiteitenprogramma op verschillende plekken in het land, met prachtige hedendaagse, moderne en oude kunst. We zijn in staat geweest ons beleid verder aan te scherpen, nieuwe tentoonstellingsplannen te ontwikkelen en daarvoor partnerschappen met musea en andere kunstpodia voor de komende jaren op te bouwen. Voor al die samenwerkingen hebben we al inhoudelijke projecten in ontwikkeling. En naar die nieuwe partnerschappen zien we enorm uit.

Langs deze weg wil ik, mede namens de raad van toezicht en mijn collega's, alle fondsen, kunstenaars, coproducenten en andere (locatie-)partners met wie we in 2024 zo prettig hebben samengewerkt daarvoor zeer hartelijk bedanken.

Carolien Croon
directeur/bestuurder

∧ Thomas Trum aan het werk.

∨ De kunsttentoonstelling *Uit het paradijs* is vormgegeven door Theo Tienhoven. Hier een doorkijkje met Guido van der Werve's video-installatie *Nummer acht* op de achtergrond. (foto Willem Kuijpers)

2. MISSIE

Het Bijbels Museum is een nomadisch museum dat voor deze tijd relevante verhalen deelt met een zo groot en divers mogelijk publiek. Verhalen over zingeving, bezinning en bezieling, die mensen inspireren. We doen dat met (reizende) tentoonstellingen en activiteiten die we zelf of met coproducenten ontwikkelen en produceren. We presenteren ons werk samen met partners op verschillende plekken in het land, als 'museum-in-een-museum'. De tentoonstellingen hebben altijd een relatie met de Bijbel, een Bijbelverhaal of een Bijbels thema. Vaak raken ze aan het gedachtengoed van meerdere religies tegelijk. We nodigen geregeld kunstenaars uit om nieuw werk voor ons te maken. Met onze exposities willen we de bezoeker in het hart raken, zachtmoedig confronteren, inspireren en bemoedigen.

Bezoeker in OBA Oosterdok bij *Eva, Sara en Hanna.* (foto Mais Shourbaji)

3. TENTOONSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN

Eva, Sara en Hanna. Vrouwen van de wereld

Amsterdam, OBA Oosterdok
1 september 2023 t/m 10 maart 2024

Van 1 september 2023 t/m 10 maart 2024 was de fototentoonstelling *Eva, Sara en Hanna. Vrouwen van de wereld* te bezoeken in de grootste openbare bibliotheek van Nederland, in OBA EXPO aan het Amsterdamse Oosterdok. De expositie was in 2023 gemaakt op verzoek van Fotogalerie De Gang en gecureerd door kunstenaar Caroline Waltman en het Bijbels Museum. In *Eva, Sara en Hanna* geeft Waltman Bijbelse vrouwen een gezicht. Foto's van vrouwen van alle leeftijden en uit alle werelddelen worden afgewisseld met foto's van landschappen, stillevens en details die elkaar via beeldrijm versterken. In de tentoonstelling zijn ook twee werken opgenomen van *The Infographic Bible* van de Britse graficus Karen Sawrey.

> Portretten van Caroline Waltman in de tentoonstelling *Eva, Sara en Hanna.*

Zie mij. De Bijbel in foto's

Deventer, Bergkerk
1 februari – 21 maart 2024
Sint Jacobiparochie, Grote Kerk
21 juni – 22 september 2024

Met *Zie mij. De Bijbel in foto's* brengt beeldend kunstenaar Caroline Waltman het oeroude verhaal van de Bijbel met foto's tot leven. Het werk is zeer divers, met landschappen, stillevens, portretten en actiefoto's uit het dagelijks leven in verschillende culturen. Waltman koppelt in de tentoonstelling deze associatieve en poëtische beelden aan door haar gekozen verzen uit de Bijbel. Een deel van de foto's die in de tentoonstelling worden getoond, is gemaakt in de herkomstlanden van nieuwe Nederlanders, bijvoorbeeld Palestina, Jordanië, Griekenland en Turkije.

Om met de getoonde Bijbelverzen een breed en cultureel divers publiek te bereiken, zijn deze verzen in verschillende talen te lezen: in het Nederlands, Arabisch, Duits, Engels, Fries en Tigrinya.

De tentoonstelling reisde de afgelopen jaren al langs meerdere locaties en was onder meer te zien in Museum Klooster Ter Apel, de Kloosterkerk Den Haag, de Rechtbank Amsterdam, Hogeschool Windesheim en Waanders in de Broeren (duo-tentoonstelling) in Zwolle en het Cromhouthuis Amsterdam. In 2024 stond *Zie mij* nog in de Bergkerk in Deventer en sloten we, op herhaald verzoek van Friese vrienden van het museum, af in de Groate Kerk in Sint Jacobiparochie.

v Voorbereidingen in de Bergkerk in Deventer. (foto Danique Donia Nota)

^ Zangeres Heleen van Kalker bij de feestelijke opening van *Zie mij. De Bijbel in foto's* in Sint Jacobiparochie. (foto Marty Slager)

Tentoonstelling in Friesland
Op vrijdag 21 juni vond in de Groate Kerk de feestelijke opening plaats. Het museum had alle vrienden, wonend in Friesland en Groningen, uitgenodigd voor deze bijzondere opening. Een gebaar dat zeer op prijs werd gesteld; een aantal was aanwezig en reuze enthousiast. Hillie Blaak, voorzitter van de Stichting Kultureel Sintrum De Groate Kerk, Carolien Croon en Jan Dijkstra, wethouder cultuur van Waadhoeke, spraken. Er was een muzikaal optreden van *Groots en meeslepend*, met Martijn Maring (gitaar), Martin Rooswinkel (sax) en Heleen van Kalker (zang). Bewoners van het nabijgelegen asielzoekerscentrum verzorgden hapjes en hielpen ook in de weken daarna bij de openstelling van de tentoonstelling.

Uit het paradijs. Kunst, mythologie, psychologie

Uden, Museum Krona
13 oktober 2024 – 16 maart 2025

In de tentoonstelling *Uit het paradijs. Kunst, mythologie, psychologie* staat 'de reis van de mens' centraal, waarin ook de bezoeker zelf wordt meegenomen. Om vanuit de veilige omgeving – het paradijs – via obstakels uiteindelijk gelouterd naar huis terug te keren.

Uit het paradijs, een initiatief van het Bijbels Museum, is een coproductie van Bijbels Museum en Museum Krona. Inspiratie voor de tentoonstelling komt van dieptepsycholoog C.G. Jung, wiens boek *De mens en zijn symbolen* precies zestig jaar geleden verscheen. De visie van Jung op de mens en de kunst, het onbewuste en het symbool vormt – samen met het werk van mythedeskundige Joseph Campbell – al jaren inspiratie voor vele kunstenaars, filmmakers (de 'Hollywoodfilm') en romanschrijvers.

∧ Het *Saulustableau* uit 1547 van Atelier Den Salm (Guido Andries/Guido di Savino) was een bijzondere bruikleen van het Museum aan de Stroom (MAS Antwerpen), exclusief te zien in *Uit het paradijs* in Museum Krona. (foto Michel Wuyts)

Heden en verleden verbonden
De tentoonstelling verbindt oude, moderne en hedendaagse kunst met elkaar. Er zijn middeleeuwse topstukken uit de collectie van Museum Krona te zien, verrijkt met unieke bruiklenen uit verschillende museale collecties: onder andere *De verloren zoon*-ets van Rembrandt, hermetische boeken uit de Collectie Embassy of the Free Mind, houtgravures uit de *Divina Commedia* van Dalì en werken uit de labyrint-collectie van Bea Verheul. Daarnaast is er hedendaagse kunst van Sanne Bax, Charlotte Caspers, Stan Klamer, Juul Kraijer, Ralf Kokke, Yuro Moniz, Thomas Trum, Guido van der Werve. Met dank aan partner Special Arts, atelier voor 'outsider artists', is ook werk te zien van Guus Schut, Wijnand de Vries, Anna Worrel en Lenneke Zoeteman.

Beleving
De route van kronkelige paden langs de verschillende werken in de tentoonstelling vormt een labyrint. De expositievormgeving speelt met het zicht van de bezoeker die soms zicht, soms half-zicht, soms geen zicht heeft. Net als op de wegen die mensen in hun eigen leven bewandelen en waarlangs zij zich ontwikkelen. Christelijke mythen en symbolen die (ook) in de tentoonstelling te zien zijn, krijgen in deze kunstzinnige spiegeling van de 'reis van de mens' een nieuwe betekenis. Kunst, mythologie en psychologie gaan in de tentoonstelling *Uit het paradijs* hand in hand.

Opening en activiteiten Museum Krona, Uden
De opening vond plaats op 12 oktober. Kunstenaars Ralf Kokke en Sanne Bax vertelden over hun werk, Ekaterina Uvarova verzorgde een muzikaal intermezzo.
De bijeenkomst was zeer druk bezocht en geanimeerd.

Daarnaast organiseerden beide coproducenten veel extra activiteiten.

Slangen zijn ~~niet~~ eng
Voor kleine Freek Vonk'jes en hun begeleiders organiseerden we in de herfst- en kerstvakantie de familiemiddag *Slangen zijn ~~niet~~ eng!* Het dier speelt in de kunst (geschiedenis) en in mythologische verhalen een grote rol. En is ook in de tentoonstelling op meerdere plekken terug te zien, waaronder in het videokunstwerk van kunstenaar Juul Kraijer.

Op 23 oktober en 27 december namen kinderen in twee tijdvakken (4 - 7 jaar van 13.00 uur tot 15.00 uur / 8 - 12 jaar van 14.45 uur tot 16.45 uur) deel aan een inspirerende presentatie met levende dieren.
Ze mochten de dieren zelf aanraken en vasthouden. Na afloop gingen ze onder de enthousiaste leiding van de vrijwilligers van Museum Krona creatief aan de slag en maakten zij een eigen slang. De workshop werd gegeven door reptielenexpert Rogier van Rossem van Stichting Herpetofauna. Dierenwelzijn stond natuurlijk hoog in het vaandel. Het educatieve aspect van deze presentatie en 'handeling' stond boven het sensationele. Beide edities van *Slangen zijn ~~niet~~ eng!* waren uitverkocht. Een derde sessie is gepland op 6 maart 2025.

Vriendendag
Op 30 oktober vond de jaarlijkse vriendendag plaats in Museum Krona. Het aantal aanwezigen was klein, de sfeer erg goed. Carolien Croon leidde de vrienden rond en praatte hen bij over de plannen voor de komende maanden.

Verdiepingsmiddag
In samenwerking met Studiekring Drewermann en de Jung Academie Amsterdam vond op 23 november in Museum Krona een uitverkochte verdiepingsmiddag plaats. Bert van der Woude (voorzitter Studiekring Drewermann, predikant met emeritaat in Winschoten) en Eefke van der Drift (Jung Academie) vertelden wat de Bijbelse Jona in de grote vis en de ontvoerde Griekse godin Persephone met elkaar gemeen hebben. Ze boden daarmee twee totaal verschillende invalshoeken op de Onderwereld.

Naast bovenstaande activiteiten is een aantal evenementen voorbereid die in 2025 zullen plaatsvinden.

< De familie-activiteit *Slangen zijn ~~niet~~ eng* bij *Uit het paradijs* in Museum Krona was alle keren uitverkocht. (foto Stichting Herpetofauna)

v *Das Rote Buch* van C.G. Jung; facsimile uit *Het Rode Boek*, vervaardigd met toestemming van de Foundation of het Works of C.G. Jung, Zürich. Voor het eerst gepubliceerd door W.W. Norton & Co.

De curatoren van *RE:FWD: A reply to the present, a forward to us all*.
V.l.n.r. Thierno Deme, Caithlin Courtney Chong en Mees Elias van Zanten.
(foto Rosemijn Broekhuizen)

Open Call RE:FWD
12 september 2024 – 31 augustus 2025

2024 stond verder in het teken van de voorbereidingen van het project *No Time To Despair*, later door de drie curatoren zelf hernoemd in *RE:FWD: A reply to the present, a forward to us all*.

Initiator Bijbels Museum coproduceert dit project met nieuwe partners Kunstlinie Almere en NDSM FUSE. *RE:FWD* wordt een groepstentoonstelling waarin een hoopvolle toekomst die nog niet zichtbaar is, maar er wel kan komen centraal staat. De tentoonstelling wordt gecureerd, geproduceerd en vermarkt door jongvolwassenen van onder de 35 jaar, met kunst van jonge makers. *RE:FWD* richt zich op een divers en jong publiek. Naast de tentoonstelling zet het driekoppige curatoren-team op beide locaties ook een prikkelend activiteitenprogramma op. Welke inspirerende toekomstbeelden zullen zij aan het publiek presenteren?

In 2023 is al met de coproducenten een projectplan en planning gemaakt. Bijbels Museum heeft een taakstellend budget geworven via diverse fondsen. In mei en juni 2024 zijn in een open, inclusieve procedure drie curatoren geworven: Caithlin Courtney Chong, Mees Elias van Zanten en Thierno Deme. Zij kregen een overeenkomst voor dertien maanden voor 20 uur per week. Op 3 september startte het projectteam met een kennismakingdag, waarna de jonge tentoonstellingsmakers aan de slag gingen. Zij werkten toe naar de opening begin februari 2025.

Midden september lanceerde het curatorenteam een Open Call. Via Direct Mail aan kunstenaars uit de database van het Bijbels Museum en online promotie wist het team uiteindelijk binnen 3 weken circa 250 inzendingen te vergaren. Caithlin, Mees en Thierno kozen hieruit 21 kunstwerken die vanaf februari 2025 in Almere te zien zullen zijn.

Vooruitblik programmering 2025

- Op 8 februari 2025 opent *RE:FWD* in Kunstlinie Almere. De tentoonstelling reist in juli door naar NDSM FUSE in Amsterdam-Noord. *Uit het paradijs* is t/m 16 maart te zien in Museum Krona. Eind 2024 is een nieuw ontwerp gemaakt voor de presentatie in Museum Klooster Ter Apel waar de tentoonstelling te gast is van 28 maart tot en met 26 oktober 2025. Een aantal objecten zal daar vervangen worden door nieuwe bruiklenen.

- In 2024 zijn verschillende gesprekken gevoerd met directies van andere musea om de mogelijkheden tot samenwerking te verkennen voor 2026-2028. Met een aantal van deze partners kwamen we tot afspraken over coproducties, met anderen lopen de gesprekken nog door. Met Stedelijk Museum Breda is een samenwerkingsovereenkomst gesloten. In 2025 starten de voorbereidingen met hen voor een nieuwe Open Call en groepstentoonstelling in coproductie in de periode najaar 2025 - voorjaar 2027. In Museum W presenteren we een volledig nieuwe tentoonstelling in coproductie, vanaf najaar 2027. Hierover in een volgend jaarverslag meer.

4. COLLECTIE

Collectie Bijbels Museum
Het Bijbels Museum heeft na het ontzamel-traject uit de periode 2018-2020 nog vier objecten in collectie. Het plafonddoek *Apollo en de vier seizoenen* van Jacob de Wit bevindt zich in het Cromhouthuis aan de Amsterdamse Herengracht, als bruikleen aan Stadsherstel NV. *Mozes kiest de 70 oudsten* (olieverf op doek, Jacob de Wit) bevindt zich in een extern depot. Het werk *Biddend Echtpaar* van Cornelis van Cuylenburgh heeft een plek in de biblio-theek van het Bijbels Museum. De door Dirck Jansz van Santen ingekleurde Keurbijbel bevindt zich in langdurige bruik-leen bij de VU/Bijzondere collecties.

v Met de klok mee: *Apollo en de vier seizoenen*, *Mozes kiest de 70 oudsten* van Jacob de Wit, de door Dirck Jansz van Santen ingekleurde *Keurbijbel* en *Biddend Echtpaar* van Cornelis van Cuylenburgh.

5. MARKETING EN COMMUNICATIE

Projectcommunicatie
2024 was voor het Bijbels Museum een jaar met bescheiden zichtbaarheid in vooral lokale media. De verwachte landelijke aan-dacht voor ons *signature event*, de tentoon-stelling *Uit het paradijs* in Museum Krona bleef aanvankelijk uit. Desalniettemin kijkt het museum tevreden terug. Social media waren *key*, het aantal volgers steeg op alle kanalen. Er zijn door het museum en de partners uitnodigingen en e-nieuwsbrieven verspreid, wekelijks meerdere posts geplaatst op Facebook en Instagram en er zijn bescheiden betaalde online advertentie-campagnes gedraaid voor *Uit het paradijs*. Aanvullend zijn er (lokaal) affiches en folders verspreid voor *Eva, Sara en Hanna* en *Uit het paradijs*. OBA zelf promootte de tentoon-stelling in zijn nieuwsbrieven, agenda's en *narrow-cast*kanalen.

Free publicity bleek met tentoonstellingen ver buiten de Randstad wat lastiger. Christelijke pers liet zich niet onbetuigd bij *Zie mij* in Sint Jacobiparochie. Er verschenen stukken in o.a. *Het Friesch Dagblad*, het *Reformatorisch Dagblad*, EO's *Visie* en een uitgebreid interview met Caroline Waltman op de website van het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap. De verwachte landelijke aandacht voor *Uit het paradijs* kwam pas begin 2025 op gang.

Vrienden
Al tientallen jaren ontvangt het Bijbels Museum steun van duizenden mensen. Hun vrije en periodieke schenkingen zijn onmisbaar voor het voortbestaan van de organisatie. Deze veelal wat oudere vrienden voelen zich verbonden met onze historie en missie. Wij inspireren hen 3x per jaar met een persoonlijke brief van de directeur en betrekken hen regelmatig bij wat we doen. Het blijven aanmoedigen van deze vrienden om contact met ons te houden, hielp in alle waarschijnlijkheid tot wederom stabilisering van het aantal opschoningen in de database en een lichte groei van het aantal

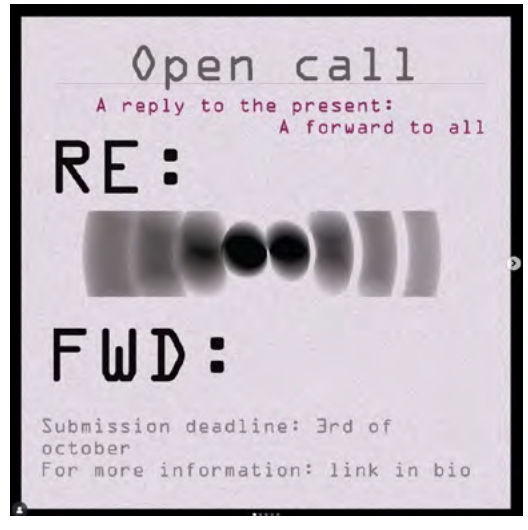

machtigingen. ‘Durf te vragen’ blijft ons adagium. Bij elke brief aan de vrienden sturen we een machtigingsformulier mee. We volgen daarbij nauwgezet de – op onderzoek gebaseerde – aanwijzingen die Goede Doelen Nederland daarvoor opstelt. In 2024 gaf ons CRM-systeem enkele keren problemen bij het incasseren van een aantal van de donaties. Met veel inzet van het hele team zijn de oorzaken uiteindelijk opgespoord en verholpen. Ondanks het door natuurlijk verloop teruglopende aantal vrienden is de opbrengst aan vrije giften in 2024 € 95.000.

Om de relatie te versterken, zijn we – naast de jaarlijkse vriendendag op 30 oktober in Museum Krona – grote gevers gaan benaderen voor een persoonlijke kennismaking. Carolien Croon is bij enkele vrienden persoonlijk langs geweest. Doel is de donateurs en hun beweegredenen om ons te steunen beter te leren kennen. We hopen uiteraard uiteindelijk het donatievermogen te doen groeien en de wervingskosten per relatie te reduceren. Het waren mooie ontmoetingen.

Publieksbereik

De cijfers van het Bijbels Museum betreffen altijd onze minimale aantallen bezoekers, zowel on- als offline. Niet alle partners tellen of verzamelen informatie over hun bezoekers. Zeker is dat in 2024 ten minste 20.273 mensen een tentoonstelling van het Bijbels Museum bezochten. Via de diverse online media (eigen websites/e-nieuwsbrieven/ social media en die van partners: Instagram, Facebook, LinkedIn, Youtube en Spotify) bereikte het Bijbels Museum bijna een miljoen views. Vermeldenswaard daarbij is dat de Nederlandstalige website in 2024 in het kader van ons diversiteitsbeleid is uitgebreid met een vertaalfunctie.

Tentoonstellingen en activiteiten 2024

Fysiek bezoek

- *Eva, Sara en Hanna* in Amsterdam
  4.070
- *Zie mij* in Deventer
  9.160
- *Zie mij in* St Jacobiparochie
  750
- *Uit het paradijs* in Uden
  6.293

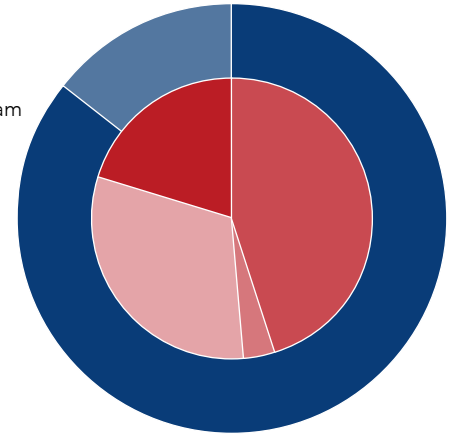

Online views

- Social media kanalen BM en partners
  800.000
- Bijbelsmuseum.nl
  33.000

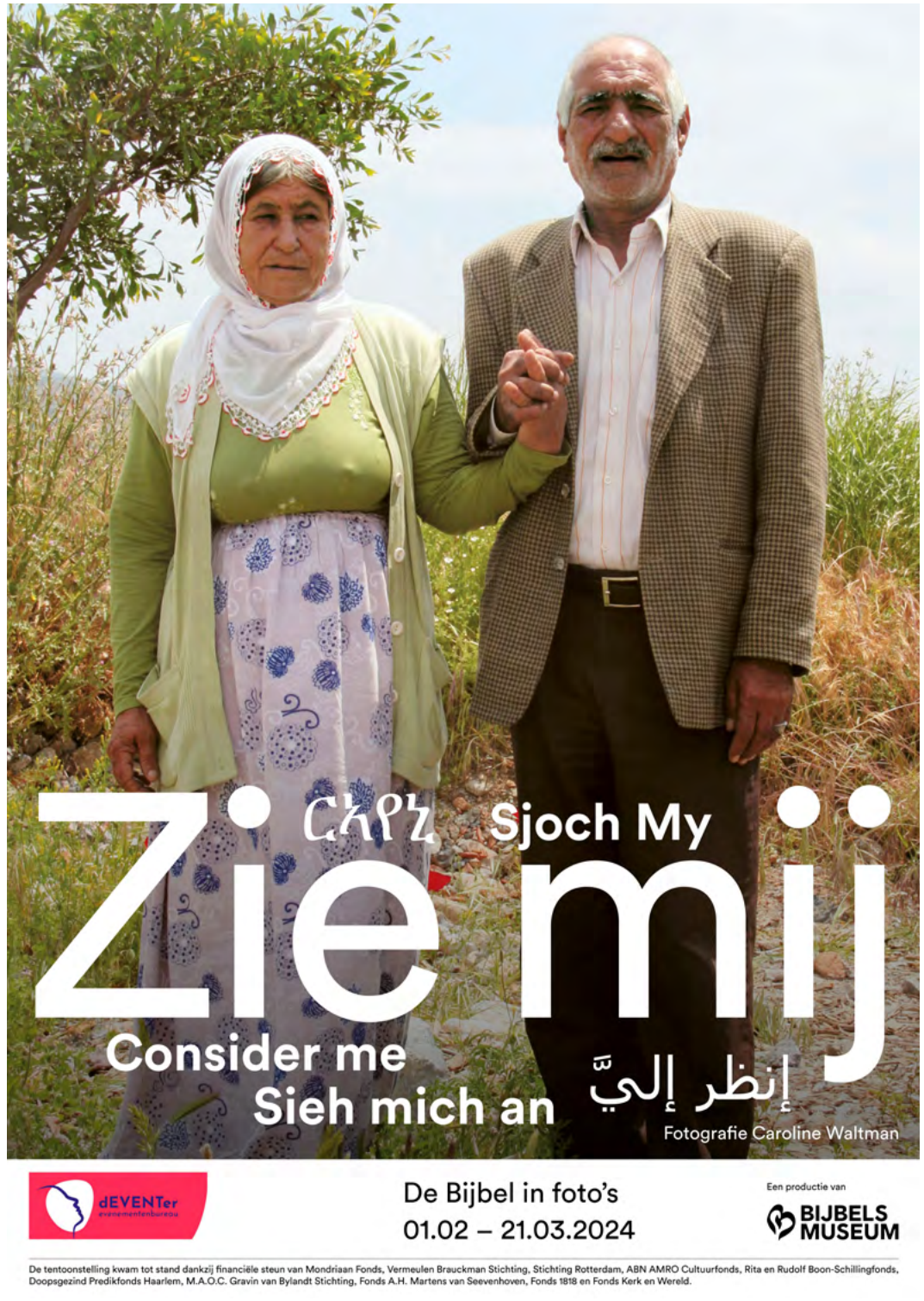

6. ORGANISATIE

Gedragscodes

Het Bijbels Museum handelt in de museale praktijk volgens vier gedragscodes: de Ethische Code voor Musea (ICOM), de Governance Code Cultuur, de Code Diversiteit en Inclusie, en de Fair Practice Code.

Governance Code Cultuur
Het Bijbels Museum hanteert de Governance Code Cultuur en evalueert de toepassing jaarlijks in het jaargesprek tussen raad van toezicht (RvT) en directeur en tijdens de zelfevaluatie van de RvT.

De directeur/bestuurder van het Bijbels Museum is verantwoordelijk voor de algemene en organisatorische leiding en resultaten. Het bestuur gaat op verantwoorde wijze om met de mensen en middelen van de organisatie en rapporteert open en transparant aan de RvT over alle aspecten die van belang zijn voor het goed kunnen volgen van de voortgang van de organisatie en het kunnen inschatten van alle risico's. De RvT houdt toezicht op de strategie, programmering, *governance*, financiën en operatie van het museale bedrijf en voert als werkgever jaargesprekken met de directeur/bestuurder.

Uit het paradijs in Museum Krona. (foto Willem Kuijpers)

De RvT waarborgt tevens de deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid inzake de samenstelling van de raad. Raad en directie zijn onafhankelijk en rolvast, en zeer alert op het voorkomen van belangenverstrengeling.

Code Diversiteit en Inclusie
Personeel
Zowel voor het vaste team, als voor de raad van toezicht, stagiaires, vrijwilligers, kunstenaars, curatoren en leden van curerende commissies zoekt het Bijbels Museum altijd naar zo groot mogelijke diversiteit op het gebied van gender, leeftijd en culturele achtergronden. In sollicitatieprocedures staan persoonlijke kwaliteiten, competenties en leerbaarheid voorop; opleiding is – ook in de vacatureteksten - ondergeschikt.

Programmering, partners en publiek
Het Bijbels Museum staat voor een inhoudelijk divers en inclusief programmeringsbeleid, voor wie wel en voor wie niet gelooft. We zoeken actief samenwerking met nieuwe presentatiepartners, op locaties in heel Nederland. Spreiding door het land vinden wij belangrijk. Zo maken wij onze tentoonstellingen voor een zo breed mogelijk publiek bereikbaar. We zijn ons ervan bewust dat we niet voor iedereen tegelijk kunnen programmeren. Binnen onze meerjarenplanning letten wij daarom op een divers aanbod, waarbij we beurtelings twee primaire doelgroepen bedienen. De ene tentoonstelling maken we voor een jong publiek van '*urban creatives*' (bijvoorbeeld *RE:FWD*) en de daarop volgende voor de vaak wat oudere 'museumkaarthouders' (*Uit het paradijs*). Zo blijven we voor verschillende doelgroepen aantrekkelijk en interessant, van de ervaren kunstkenner tot de nonchalante museumbezoeker. Bij alle tentoonstellingen

∧ *Het ware zelf* van Anna Worrel (bruikleen Special Arts) in de tentoonstelling *Uit het paradijs*.

geldt dat we ook in ons taalgebruik inclusief proberen te zijn, al hebben we daar ook nog veel in te leren. De tentoonstellingen zijn vooral bedoeld om bekeken en ervaren te worden. (Kunsthistorische) voorkennis moet overbodig zijn. Soms reiken we tekst aan op meerdere niveaus met bijvoorbeeld een gratis verdiepingskatern, gidsje of blogs op onze website. Altijd geldt: *words matter*. We bewegen mee met maatschappelijke ontwikkelingen, en schrijven daarom 'wit en zwart' in plaats van 'blank en zwart'. Waar we over 'hij' spreken, maken we nadrukkelijk duidelijk dat ook zij/hen bedoeld wordt.

We proberen bij onze tentoonstellingen en programma's kunstenaars en curatoren te betrekken met verschillende leeftijden, genders, geloof en (culturele) achtergronden. Het doel is met de tentoonstellingen altijd een meerstemmig verhaal te vertellen, waarbij diversiteit in beeld, kunstvormen, verhalen en achtergronden van makers vaak wordt

meegewogen. In 2024 presenteerden we in *Uit het paradijs* voor het eerst ook werk van *outsider artists* in samenwerking met stichting Special Arts Nederland die zich inzet om buitengewone kunstenaars een podium te geven. Ook letten we op verjonging van ons netwerk, we werken regelmatig samen met starters in het werkveld. Diversiteit en inclusie, programmering en publiek gaan hand in hand: betrokkenen bij tentoonstellingen informeren en enthousiasmeren hun eigen netwerk en *fanbase*.

Fair Practice Code
Het Bijbels Museum wil op een faire, duurzame en transparante manier zakendoen. Dat betekent onder meer dat we kunstenaars en andere zzp'ers adequaat belonen voor hun werk, dat we afspraken met hen tijdig en deugdelijk formaliseren en dat we op tijd en conform afspraak betalen.

We gebruiken de Staffel Kunstenaarshonoraria als basis van ons gesprek. Het Bijbels Museum koopt geen objecten aan. Ook voor tentoonstellingsontwerpers, grafisch vormgevers en uitvoerders geldt dat we hen adequaat belonen, tijdig deugdelijke afspraken formaliseren en op tijd betalen. De hoogte van het honorarium van de ontwerpers en uitvoerders moet bovendien in juiste verhouding staan tot dat van de kunstenaars.

Theo Tienhoven en Sam van Riessen bouwen de tentoonstelling *Zie mij* op in Sint Jacobiparochie.

Stagiairs Niobe Goudeketting, student aan de Reinwardt Academie (links) en Emma Crok, student aan de Universiteit van Amsterdam tijdens een lunchwandeling langs de Amstel. (foto Marjolein Marreveld)

Duurzaamheid

Op alle mogelijke manieren probeert het Bijbels Museum duurzaam te werken. De meeste tentoonstellingen worden één keer geproduceerd en zijn daarna vaak op een tweede of soms derde locatie te zien. Door tentoonstellingen zo veel mogelijk op elkaar te laten aansluiten, minimaliseren we transport en opslag. Waar mogelijk worden tentoonstellingsmaterialen hergebruikt, dan wel overgedragen aan partners voor hergebruik.

Museumstatus

Het Bijbels Museum is een in het Museumregister geregistreerd museum en als zodanig lid van de Museumvereniging.

Medewerkers

Bijbels Museum heeft een kernteam van drie mensen in loondienst, de directeur-bestuurder die verantwoordelijk is voor zowel artistiek als financieel beleid, de senior medewerker marketing en communicatie en de producent tentoonstellingen die tegelijk fungeert als officemanager. Allen werken part time. Een vrijwilliger vriendenadministratie is twee dagdelen per week aanwezig. Op projectbasis worden soms extra vrijwilligers aangetrokken voor specifieke taken. Jaarlijks werken er twee tot drie stagiaires voor het Bijbels Museum. De financiële administratie en ICT zijn uitbesteed aan externe dienstverleners. Voor alle overige rollen werkt het Bijbels Museum met een vast team van zzp'ers en toeleveranciers. Voor iedere

tentoonstelling werkt het Bijbels Museum samen met een aantal kunstenaars.

In februari bleek dat de producent tentoonstellingen ons ging verlaten voor een niet-te-missen-baan bij de UvA. De vrijwilliger vriendenadministratie volgde eind juni, ook vanwege een nieuwe uitdaging. Na een vlotte procedure startte de nieuwe producent op 1 juni. Een nieuwe vrijwilliger werd gelukkig ook snel gevonden, zij startte in september.

Er was veel belangstelling voor het museum als stageplek. Eind 2023 waren al twee stagiairs vastgelegd: de eerste startte in februari (tot eind mei, via Open Universiteit), de ander in september (tot eind januari 2025, via UvA). Beiden leverden goede bijdragen en leerden veel. Zij maakten beiden o.a. twee verhalen voor de serie *Gezichten van de Amstelhoven*, de (niet-openbaar toegankelijke) foto-expositie in de Kas van de Corvershof. Hierin portretteren we medewerkers van collega-organisaties die net als het Bijbels Museum kantoor houden in de 'Amstelhoven' en net als wij een sterke maatschappelijke rol vervullen. Een derde stagiair startte in oktober 2024 met als speciale opdracht te onderzoeken wat de implicaties kunnen zijn van een eventuele naamsverandering voor het Bijbels Museum. Zij zal hierover in april 2025 advies uitbrengen aan de directeur, en dat advies eveneens presenteren aan de raad van toezicht.

Het kernteam bezocht in 2024 het Museumcongres van de Nederlandse Museumvereniging in Arnhem. En nam deel aan het Directeuren- dan wel het Marketing Overleg Amsterdamse Musea, diverse on- en offline workshops over o.a. doneren aan Goede Doelen, inclusieve toegankelijkheid en BHV.

Samenwerkingspartners

We werkten in 2024 nauw samen met presentatiepartners OBA Oosterdok in Amsterdam, Bergkerk Deventer, Stichting Alte Fryske Tsjerken, Groate Kerk in Sint Jacobiparochie en Museum Krona. We bereidden aanstaande projecten voor met Museum Klooster Ter Apel, Kunstlinie in Almere, NDSM FUSE in Amsterdam en Stedelijk Museum Breda. We knoopten nieuwe relaties aan met potentieel toekomstige (locatie-) partners, zoals Museum W in Weert.

Het Bijbels Museum is partner van het samenwerkingsverband Overleg Amsterdamse Musea (OAM) en Amsterdamse Culturele Instellingen (ACI). Het Bijbels Museum is als geregistreerd museum lid van de Nederlandse Museumvereniging.

In 2024 werkten we prettig samen met veel kunstenaars, vaste 3D-ontwerper Theo Tienhooven, OVERHAUS ontwerp en communicatie, Drukkerij Leijten, RIWI, FotolabKiekie, stageverleners Universiteit van Amsterdam, de Open Universiteit en de Reinwardt Academie.

> *De verloren zoon* van Rembrandt. (Bruikleengever Teylers Museum)

7. RAAD VAN TOEZICHT

Verslag van de raad van toezicht

Niet alles wat er gebeurt op het kantoor van het Bijbels Museum is voor buitenstaanders direct te zien. Zo zijn er in 2024 door het team maar liefst vier nieuwe projectplannen ontwikkeld voor de komende jaren, waarover door de directeur met verschillende *prospects* is gesproken. En hoewel voor twee van deze projecten inmiddels al partners zijn gevondenen er over het derde project nog gesprekken gevoerd worden met prospects, bestaat de kans dat het vierde project weliswaar is ontwikkeld, maar niet wordt gerealiseerd. Dat is de werkelijkheid van het Bijbels Museum, dat geen eigen presentatieplek meer heeft. De inhoudelijke plannen zijn allemaal gedeeld met de raad van toezicht. Ze zijn passend bij de missie van het museum om op basis van beeldende kunst bezinning, bezieling en inspiratie te brengen aan een zo breed mogelijk publiek.

In het verslagjaar kwam de raad vier keer bijeen in een reguliere vergadering met de directeur en één keer met een afwijkende agenda om vrijelijk te brainstormen over voor het museum relevante onderwerpen. De RvT heeft toegang gehad tot alle informatie die voor de uitoefening van zijn taken noodzakelijk was. Op 1 januari 2024 nam Ida Overdijk de voorzittershamer over van Manuela Kalsky en trad Henry Battjes toe als toezichthouder. Manuela Kalsky en lid Babette Aalberts traden eind 2023 af wegens het aflopen van hun tweede termijn. Toezichthouder Natascha Slagtand nam eind 2024, na het aflopen van haar eerste termijn, afscheid van de raad van toezicht. Het was voor haar niet langer mogelijk om het toezichthouderschap te combineren met haar andere maatschappelijke rollen.

Na de zomer verstrekte de raad een zoekopdracht aan het externe bureau Binoq Atana om een nieuwe toezichthouder met een bi-culturele achtergrond te werven. Deze opdracht werd begin 2025 tot een goed einde gebracht, met maar liefst twee nieuwe toezichthouders die per 1 juni 2025 worden benoemd.

De RvT van het Bijbels Museum werkt met een vaste jaarkalender en een vaste agenda voor iedere vergadering, met daarop: aandacht voor lopende tentoonstellingen en activiteiten, partnerschappen en nieuwe projecten in ontwikkeling, marketing en communicatie, financiën en fondsenwerving, organisatie en personeelszaken, *governance* en risicomanagement.

De jaarrekening over 2024 is door de accountant onder verantwoordelijkheid van de bestuurder samengesteld en op 8 april 2025 door de RvT vastgesteld. De RvT verleend daarbij goedkeuring en kwijting aan de directie voor het door haar gevoerde zakelijke beleid. De jaarrekening over 2024 is voorzien van een samenstelverklaring van Administratiekantoor Roel Hermans.
Het bestuursverslag over 2024 is door de RvT op 26 juni 2025 ter vergadering vastgesteld. De begroting voor 2025 is op 18 december 2024 door de raad vastgesteld.

v De raad van toezicht van het Bijbels Museum met v.l.n.r. Kees Mylanus, Ida Overdijk, Gerard Endedijk, Henry Battjes en Sanne ten Brink. Natascha Slagtand ontbreekt op de foto. (foto Rosemijn Broekhuizen)

Tot eind 2023 was toezichthouder Mr. Babette Aalberts vertrouwenspersoon van het Bijbels Museum. Alle medewerkers, stagiaires, zzp'ers en vrijwilligers van het museum worden bij de start van de samenwerking gewezen op het protocol en de vertrouwenspersoon. Per 1 januari nam Sanne ten Brink de rol van vertrouwenspersoon over. Daarvoor heeft zij via het Bijbels Museum een training gevolgd. In het verslagjaar zijn bij de vertrouwenspersoon geen meldingen binnengekomen.

Een auditcommissie bestaat uit twee toezichthouders en ondersteunt de RvT bij het uitvoeren van de toezichthoudende functie, in het bijzonder op het gebied van financieel toezicht. Deze commissie rapporteert aan de RvT. In 2024 maakten toezichthouders Kees Mylanus en Henry Battjes deel uit van de auditcommissie. De auditcommissie kwam twee keer met de directeur/bestuurder bijeen: om de conceptjaarrekening en de conceptbegroting 2024 te bespreken – ter voorbereiding op de besluitvorming door de RvT.

De voorzitter en een lid van de RvT hebben in december 2024 een jaargesprek met de directeur/bestuurder gevoerd, op basis van opgevraagde 360-graden *feedback*. In het gesprek kwamen onder meer het functioneren van de directeur en de relatie tussen directeur en RvT aan de orde. De evaluatie van het eigen functioneren van de raad vond plaats voorafgaand aan de septembervergadering. Beide evaluaties zijn schriftelijk vastgelegd, de afspraken zijn of worden het komende jaar geïmplementeerd.

De raad heeft zorg over de steeds krapper wordende financiële mogelijkheden voor culturele instellingen. Het Bijbels Museum ontvangt geen vierjarige overheidssteun en heeft geen eigen programmamiddelen beschikbaar. De fondsenmarkt is de afgelopen jaren enorm onder druk gekomen, door teruglopende overheidsfinanciering en nieuwe culturele toetreders op de markt. Tel daarbij op de autonome kostenstijgingen – met name op het gebied van personele kosten en kosten voor diensten van derden – en het toekomstplaatje kan al snel somber worden. De afgelopen jaren moest het Bijbels Museum steeds onttrekken aan het eigen vermogen, en dat is ook de verwachting voor de komende jaren.

Het is dan ook verheugend dat het Bijbels Museum 2024 in financiële zin zó positief heeft kunnen afsluiten. Dat is te danken aan prudent kostenbeleid, maar vooral ook aan een exceptionele omvang van het volume aan nalatenschappen. Twee erfstellingen en enkele legaten leverden in 2024 maar liefst € 247.000 op. Voor het eerst sinds een aantal jaren kunnen we eind 2024 dan ook weer toevoegen aan het eigen vermogen, hetgeen hard nodig is om de komende jaren de continuïteit te kunnen garanderen.

De raad bedankt allen die bij de tentoonstellingen en activiteiten zijn betrokken: het team, alle zzp'ers, kunstenaars en vrijwilligers. Speciale dank gaat uit naar de partners die hebben bijgedragen aan het uitvoeren van onze missie; fondsen, presentatiepartners, bruikleengevers en partners van activiteiten. Tot slot gaat onze grote dank uit naar alle trouwe vrienden van het museum! Zij leggen de financiële basis onder onze organisatie

Amsterdam, 26 juni 2025

De RvT van Stichting Bijbels Museum
– Drs. I. (Ida) Overdijk (voorzitter per 1 januari 2024)
– H.H. (Henry) Battjes
– Drs. S.I.F. (Sanne) ten Brink
– Mr. C.G. (Gerard) Endedijk
– K.A. (Kees) Mylanus
– N.M. (Natascha) Slagtand

Samenstelling RvT en (neven)functies raad en directie

Drs. I. (Ida) Overdijk
Ida Overdijk is theoloog, mediaprofessional en bestuurder met een brede expertise op het snijvlak van levensbeschouwing, cultuur en samenleving. Zij werkte als eindredacteur en programmamaker voor de publieke omroep. Als bestuurder en toezichthouder zet zij zich in voor de publieke zaak.

Nevenfuncties
Overdijk is voorzitter van het bestuur van Stichting Nieuw Wij.

Dhr. H. (Henry) Battjes
Henry Battjes is registeraccountant en senior manager *audit financial services* bij KPMG. Hij trad per 1 januari 2024 toe als lid van de RvT.

Mevr. S. (Sanne) ten Brink
Sanne ten Brink is directeur/bestuurder van kunstinstelling Brutus Space en Brutus Organisatie Stichting in Rotterdam. Brutus is een *artist driven playground*, waar kunstenaars centraal staan. Ten Brink was tot juni 2022 hoofd Art Management bij de ING.

Nevenfuncties
Ten Brink is lid van de RvT van De Ateliers, bestuurslid (secretaris) van Ateliers Support Fund en jurylid van de Sacha Tanja Penning, een kunstprijs die sinds 2005 wordt uitgereikt ter promotie en stimulering van hedendaagse figuratieve kunst in Nederland.

Mr. Gerard (G.C.) Endedijk
Gerard Endedijk heeft een brede civielrechtelijke advocatenpraktijk, met nadruk op geschilbeslechting. Hij wordt geregeld door de Ondernemingskamer van het gerechtshof Amsterdam als onderzoeker benoemd. Endedijk is tevens advocaat-lid van het Hof van Discipline.

Nevenfuncties
Endedijk is lid van de Adviescommissie Buitenland van de Nederlandse Orde van Advocaten. Hij is toezichthouder bij de Protestantse Theologische Universiteit in Amsterdam/Groningen, lid van het Generale College van Opzicht van de PKN en bestuurslid van de Stichting Drugspastoraat Amsterdam. Daarnaast doceert hij aan de Beroepsopleiding Advocatuur.

Dhr. K.A. (Kees) Mylanus
Kees Mylanus is algemeen directeur van KEIM Nederland BV, fabrikant van duurzame mineraalverven. Daarnaast is hij betrokken bij een aantal startups.

Nevenfuncties
Mylanus is bestuurslid van de Vereniging van Verf en Drukinkt Fabrikanten en van Mortel producenten.

Mevr. N. (Natascha) Slagtand
Natascha Slagtand is artistiek en algemeen directeur van Stichting House of Knowledge in Rotterdam, dat aanstormende muzikale toptalenten via een *peer to peer*-aanpak begeleidt naar een professionele carrière. Slagtand is tevens zangeres en muziekproducer.

Nevenfuncties
Slagtand is voorzitter van Stichting SABI, toezichthouder bij KCR Rotterdam, adviseur van het Fonds Cultuurparticipatie en adviseur van het Cultuurfonds Zuid-Holland.

Mevr. C. F. (Carolien) Croon
Carolien Croon is sinds september 2016 directeur en sinds december 2019 directeur/bestuurder van het Bijbels Museum.

Nevenfuncties
Croon is bestuurslid (secretaris) van Stichting De Cromhouthuizen.

∧ *Draken en dapperheid* van Ralf Kokke in de tentoonstelling *Uit het paradijs*. (foto kunstenaar)

Rooster van aftreden	KvK inschrijving	einde termijn 1	herbenoemd	einde termijn 2
Ida Overdijk, voorzitter	01-01-2024	31-12-2026		31-12-2029
Henry Battjes	23-01-2024	22-01-2027		22-01-2030
Sanne ten Brink	01-01-2023	31-12-2026		01-01-2029
Gerard Endedijk	24-07-2019	23-07-2022	24-07-2022	23-07-2025
Kees Mylanus	23-12-2019	22-12-2022	23-12-2022	22-12-2025
Natascha Slagtand*	01-02-2022	31-01-2025		

** Wegens drukke werkzaamheden heeft Natasha Slagtand moeten besluiten geen tweede termijn als toezichthouder aan te gaan.*

8. FINANCIËN

Exploitatie en financieringsmix

De exploitatie van het Bijbels Museum bestaat uit vaste en variabele kosten.
De vaste kosten worden gedekt door giften en legaten van vrienden van het museum, alsmede door een jaarlijkse statutair vastgelegde bijdrage van Stichting De Cromhouthuizen, de voormalige eigenaar van de twee Cromhouthuizen te Amsterdam. Daarnaast moet er jaarlijks aanzienlijk aan het eigen vermogen worden onttrokken om de kernexploitatie (zijnde alle vaste kosten) te dekken, tenzij er meer dan gemiddeld aan nalatenschappen wordt ontvangen.

De variabele kosten worden gemaakt voor de (reizende) tentoonstellingen en daaraan gelieerde activiteiten. Het Bijbels Museum wil presenteren op locaties verspreid door het land. Het museum experimenteert met de verkoop van tentoonstellingen aan, en met partage-afspraken met, locaties.
De opbrengsten daarvan zijn niet kostendekkend. Het resterende benodigde budget wordt extern gefinancierd via publieke en private fondsen. Kostendekkend kunnen tentoonstellingen en andere projecten uitsluitend zijn door middel van fondsbijdragen.

Fondsenwerving

Voor ieder nieuw project werven we fondsen bij publieke en private cultuurfondsen en bij religieuze fondsen. We zoeken per project op basis van de inhoud naar passende partners. Hoewel ieder fonds iedere aanvraag op zijn merites beoordeelt, heeft het Bijbels Museum in de praktijk een aantal min of meer 'vaste financiers' die het merendeel van onze projecten steunt. Daarnaast is er een kleiner aantal fondsen dat per project kan variëren.

De organisatie is actief op zoek naar (nieuwe) fondsen en financiële partners die zich voor een langere periode aan het Bijbels Museum willen verbinden. Sinds 2021 loopt er een meerjarige samenwerkingsovereenkomst met het Doopsgezind Predikfonds Haarlem. Deze loopt door tot en met 2027, met een mogelijkheid op verlenging daarna.

Met een gericht vriendenbeleid wil het museum tenslotte de teruggang in het donatievolume van het (al jaren teruglopende aantal) vrienden temporiseren en vrienden enthousiasmeren voor het vastleggen van een nalatenschap aan het museum, om zo deze fundamentele bron van vrienden-inkomsten voor de komende jaren te borgen.

Schenkingen en nalatenschappen
Jaarlijks rekenen we op € 150.000 aan inkomsten van de donateurs, die wordt ingezet ter dekking van een deel van de kernexploitatie (de vaste kosten). De basis hiervoor wordt gelegd door vrije giften van de vrienden en aangevuld met nalatenschappen. Indien in een jaar de totale bijdrage aan vrije giften en nalatenschappen lager is dan € 150.000, wordt het bedrag aangevuld uit het egalisatiefonds Bestemmingsreserve fluctuaties opbrengsten vrienden. In jaren waarin het bedrag van € 150.000 aan vrije schenkingen en nalatenschappen wordt overschreden, wordt de overschrijding toegevoegd aan deze bestemmingsreserve, tot een maximum van de bestemmingsreserve van € 150.000. Omdat het bedrag aan giften en legaten pas op 1 januari van het volgende boekjaar bekend is, en bijdragen jaarlijks aanzienlijk variëren, is dit egalisatiefonds van groot belang.

Financiële resultaten 2024

Nadat het Bijbels Museum eind 2023 bijna € 100.000 moest onttrekken aan het eigen vermogen, sloot het museum 2024 in financiële zin af met een positief resultaat. In 2024 was het bedrag aan vrije giften bijna € 95.000 (een daling van ruim € 7.500 ten opzichte van 2023) en kwam er ruim € 247.000 aan nalatenschappen binnen. Met deze forse bijdrage aan nalatenschappen, konden zowel de Bestemmingsreserve (met € 96.000 tot € 150.000) als het vrije eigen vermogen eind 2024 (met € 123.000) aanzienlijk worden aangevuld.

Hoewel de personele kosten en de kosten voor externe dienstverlening ook in 2024 fors stegen, lukte het de organisatie om de kosten binnen de begroting te houden. De verkoopopbrengsten waren wat hoger dan begroot, en ook de fondsbijdragen vielen iets hoger uit dan geprognosticeerd. Dat de tentoonstellingslasten lager uitvielen, komt mede omdat tentoonstellingen bij het Bijbels Museum altijd over meerdere jaren lopen, en vooraf niet precies te plannen valt welke kosten in welk jaar worden gemaakt.

Risicomanagement

Omdat het donatievolume van de vrienden van het museum jaarlijks blijft dalen – en er voor de komende jaren een exponentiele daling verwacht wordt wegens natuurlijk verloop omdat veel vrienden van dezelfde leeftijdscategorie zijn, blijft het belangrijk om de reserves op peil te houden. In een jaar waarin er geen nalatenschappen binnenkomen (zoals in 2023), moet er immers fors worden onttrokken aan de reserves (circa 100K). Twee of drie van dergelijke jaren achter elkaar, en de reserves zijn tot het dieptepunt gedaald. Het ontvangen van nalatenschappen is vooraf niet te prognosticeren. De kostenstijgingen van de afgelopen jaren in combinatie met de inflatie maakt dat niet alleen wij, maar ook onze vrienden minder te besteden hebben. Dat heeft gevolgen voor hun geefgedrag.

Nieuwe vrienden treden nauwelijks toe tot het Bijbels Museum. Voor jonge generaties is het niet vanzelfsprekend om zich te binden aan een culturele instelling, laat staan aan een museum met een religieuze oorsprong en spirituele missie. Onze naam zit ons helaas vaker dwars. Een deel van ons publiek en onze prospects (partners) hebben andere

verwachtingen bij onze naam dan wat wij in de praktijk brengen. Connotaties als ‘stoffig’, ‘niet van nu’ en ‘boekententoonstellingen’ kleven aan onze naam. Terwijl het team, de raad van toezicht en onze partners het idee delen dat het museum inhoudelijk op het juiste spoor zit. Hoe kunnen onze inhoud en onze naam beter op elkaar aansluiten, en een positief gevoel opwekken bij een groot en divers publiek? Het Bijbels Museum is om dat te onderzoeken in 2024 een onderzoek gestart naar de mogelijke implicaties van het wijzigen of ‘*tweaken*’ van de naam.

De hoeveelheid tijd van het kleine team die is gemoeid met het aanvragen van fondsbijdragen is groot. Hoewel niet iedere aanvraag wordt gehonoreerd, heeft 2024 laten zien dat het team gelukkig wel in staat is goede resultaten te behalen met fondsaanvragen. De druk op de fondsen is de afgelopen jaren enorm toegenomen, en daarin verwachten wij geen verandering. Onze concurrentie op de fondsenmarkt is vanwege gewijzigde cultuurpolitiek en het ombuigen van toekenningen van overheidsmiddelen van ‘oude instellingen’ naar ‘nieuwe toetreders’ aanzienlijk gegroeid, dat is en blijft voorlopig een gegeven. Wij zullen dus moeten blijven zorgen dat we de fondsenmarkt op de voet volgen en projectvoorstellen blijven ontwikkelen die boven het maaiveld uitsteken.

De middelen die wij van onze (overleden) vrienden hebben ontvangen om onze missie mee uit te voeren, hebben we gespreid over verschillende bankrekeningen. Op deze (spaar)rekeningen blijft de rente laag in verhouding tot de gestegen rentes die consumenten en bedrijven betalen op leningen.

De wereldpolitiek heeft momenteel grote invloed op de financiële markten, die niet alleen onrustig, maar ook erg onvoorspelbaar zijn geworden. Hoe zich dat de komende jaren ontwikkelt is voor iedere instelling momenteel ingewikkeld, maar wat de toekomst betreft ook ‘koffiedik kijken’.

v Gastvrouwen uit het nabijgelegen azc brachten zelf gemaakte hapjes rond na de opening van de tentoonstelling *Zie mij* in Sint Jacobiparochie. (foto Marty Slager)

Bezoekers in tentoonstelling *Uit het paradijs* in Museum Krona voor *Nummer acht* van Guido van der Werve

DANK

Het Bijbels Museum is voor zijn exploitatie en voortbestaan voor een groot deel afhankelijk van vrije en periodieke schenkingen van vrienden. Onze producties, tentoonstellingen en activiteiten zijn mogelijk dankzij de zeer gewaardeerde kunstenaars en bruikleengevers, en dankzij financiering van private en publieke fondsen. We danken iedereen die ons werk mogelijk maakt van harte.

Voor onze programmering gaat speciale dank uit naar de volgende personen en instellingen:

Eva, Sara en Hanna. Vrouwen van de wereld
Cultuurfonds Noord-Holland
Iona Stichting
Mondriaan Fonds
De Vrijzinnige Fondsen
Stichting De Zaaier

Uit het paradijs. Kunst, mythologie, psychologie
Vermeulen Brauckman Stichting
Cultuurfonds
Fonds Kerk en Wereld
VSBfonds
Mondriaan Fonds
Stichting De Zaaier

Zie mij. De Bijbel in foto's
Mondriaan Fonds
Vermeulen Brauckman Stichting
Stichting Rotterdam
ABN AMRO Cultuurfonds
Rita en Rudolf Boon-Schillingfonds
Doopsgezind Predikfonds Haarlem
M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting
Fonds A.H. Martens van Seevenhoven
Fonds 1818
Fonds Kerk en Wereld

RE:FWD: A reply to the present, a forward to us all
Amsterdams Fonds voor de Kunst
Vermeulen Brauckman Stichting
Mondriaan Fonds
VandenEnde Foundation
Stichting Zabawas
Fonds 21
Cultuurfonds Noord-Holland
Cultuurfonds Flevoland
Stichting De Zaaier
Vrijzinnige Fondsen
BeamSystems
Iona Stichting
M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting
Predikfonds Haarlem
Stichting Woudschoten
Gemeente Almere

BIJLAGE

BIJBELS MUSEUM

OVERZICHT TENTOONSTELLINGEN EN ACTIVITEITEN

Tentoonstelling	Bijbehorende activiteiten
Eva, Sara en Hanna. Vrouwen van de wereld	
OBA Oosterdok in Amsterdam, 01-09-2023 t/m 10-03-2024	
Zie Mij. De Bijbel in foto's	
De Bergkerk in Deventer, 01-02 t/m 21-03-2024	
31-01-2024	Opening
De Groate Kerk in Sint Jacobiparochie, 21-06 t/m 22-09-2024	
21-06-2024	Opening door Jan Dijkstra, wethouder van Wadhoeke; welkom van Hillie Blaak (voorzitter St. Kultureel Sintrum De Groate Kerk), interview met Caroline Waltman door Carolien Croon, en muzikaal optreden van Groots en meeslepend, met Martijn Maring (gitaar), Martin Rooswinkel (sax) en Heleen van Kalker (zang)
Uit het paradijs. Kunst, mythologie, psychologie	
Museum Krona in Uden, 13-10-2024 t/m 16-03-2025	
12-10-2024	Opening met optreden van musicus Ekatarina en interviews met kunstenaars Ralf Kokke en Sanne Bax
Diverse data:	Ontvangsten met rondleiding voor stakeholders door Carolien Croon
30-10-2024	Ontvangst met rondleiding voor vrienden van het Bijbels Museum
23-10-2024 en 27-12-2024	Slangen zijn ~~niet~~ eng, familieactiviteit met reptielenexpert Rogier van Rossum van St. Herpetofauna
23-11-2024	Inspiratiemiddag *Jona en Persephone* met sprekers Eefke van der Drift (Jung Academie) en Bert van der Wouden (voorzitter Studiekring Drewermann)

Joshuatree nr. 4, nr. 8 nr. 19; Sleeping pad (Neoair Xlite) van Sanne Bax in de tentoonstelling *Uit het paradijs* in Museum Krona. (foto kunstenaar)

II. VERKORTE JAARREKENING

BIJBELS MUSEUM

1.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2024

(na resultaatbestemming)

bedragen in euro

	31 december 2024		31 december 2023	
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa				
Inventaris	4.125		1.506	
		4.125		1.506
Financiële vaste activa				
Waarborgsommen	2.037		2.037	
		2.037		2.037
Vlottende activa				
Vorderingen				
Handelsdebiteuren	–		2.783	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	16.686		3.465	
Overlopende activa	96.155		54.049	
		112.841		60.297
Liquide middelen		589.147		362.601
Totaal activazijde		708.150		426.441

STICHTING BIJBELS MUSEUM TE AMSTERDAM

bedragen in euro

	31 december 2024		31 december 2023	
PASSIVA				
Vrij besteedbaar vermogen				
Bestemmingsreserves	200.000		103.689	
Overige reserves	416.594		293.393	
		616.594		397.082
Kortlopende schulden				
Handelscrediteuren	14.299		11.633	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	6.770		–	
Overlopende passiva	70.487		17.726	
		91.556		29.359
Totaal passivazijde		708.150		426.441

Samenstellingsverklaring afgegeven d.d. 10 juni 2025

1.2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2024

bedragen in euro

	2024	Begroting 2024	2023
Baten			
Verkoop opbrengsten	56.365	50.500	49.108
Fondsbijdragen	208.374	197.000	231.011
Donateursbijdragen/legaten	342.320	150.000	102.564
Som der baten	607.059	397.500	382.683
Lasten			
Tentoonstellingen en activiteiten	114.761	146.200	194.941
Lasten fondsenwerving	15.951	16.000	20.192
Activiteitenlasten	130.712	162.200	215.133
Bruto exploitatieresultaat	476.347	235.300	167.550
Lonen en salarissen	171.066	172.000	170.900
Pensioenlasten	20.235	21.000	24.371
Afschrijvingen materiële vaste activa	581	–	463
Overige personeelkosten	11.490	12.100	9.203
Huisvestingkosten	28.404	33.000	27.217
Verkoopkosten	9.411	9.500	7.733
Kantoorkosten	8.886	8.250	7.315
Algemene kosten	12.299	14.500	16.029
Beheerslasten	262.372	270.350	263.231
Exploitatieresultaat	213.975	-35.050	-95.681
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	7.182	5.000	884
Rentelasten en soortgelijke kosten	-1.645	-2.800	-2.409
Som der financiële baten en lasten	5.537	2.200	-1.525
Resultaat	219.512	-32.850	-97.206
Resultaat	219.512	-32.850	-97.206
Bestemming resultaat:			
Rita en Rudolf Boon-Schilling Fonds	–	–	-35.305
Bestemmingsreserve fluctuatie vriendenopbrengsten	96.311	–	-47.436
Algemene reserve	123.201	-32.850	-14.465
	219.512	-32.850	-97.206

1.3 TOELICHTING OP DE JAARREKENING

ALGEMENE TOELICHTING

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, mede op basis van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'.

Activiteiten

De doelstelling van Stichting Bijbels Museum, statutair gevestigd te Amsterdam, bestaan voornamelijk uit:
– De Stichting heeft ten doel om door middel van kunstzinnige en culturele uitingen documentatie over de geschiedenis, achtergrond, inhoud en invloed van de Bijbel te verschaffen, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord, mits in het algemeen belang.
– De Stichting kent geen institutionele en/of financiële bindingen met kerken, kerkelijke organisaties, godsdienstige groeperingen en/of levensbeschouwelijke organisaties, die bepalend zijn voor het bestuur en/of beleid van de Stichting.
– De Stichting tracht haar doel onder meer te bereiken door productie van tentoonstellingen, programma's en activiteiten van kunstzinnige en culturele aard en die aan het publiek te presenteren.
– De Stichting heeft geen winstoogmerk.
– De Stichting zal de Governance Code Cultuur toepassen.

De feitelijke activiteiten worden uitgevoerd aan de Nieuwe Herengracht 18 te Amsterdam.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Bijbels Museum, statutair gevestigd te Amsterdam is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 41199211.

Schattingen
Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Stichting Bijbels Museum zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Algemeen
De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, mede op basis van de Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'. Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de nominale waarde tenzij anders vermeld. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Bijzondere posten
Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot het resultaat uit de normale, niet-incidentele bedrijfsactiviteiten, maar die omwille van de vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

Financiële instrumenten
Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa
Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar de desbetreffende toelichting.
Overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.
Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.
Voor verplichtingen tot herstel na afloop van het gebruik van het actief (ontmantelingskosten) wordt een voorziening getroffen voor het verwachte bedrag op het moment van activering. Dit bedrag wordt verwerkt als onderdeel van de boekwaarde van het actief waartegenover voor het gehele bedrag een voorziening wordt gevormd.
Indien grond gekocht is met opstallen, met de intentie de opstallen te slopen of teniet te laten gaan en vervolgens op de grond nieuwbouw te realiseren, dan maken de eventuele boekwaarde van de opstallen en de gemaakte sloopkosten deel uit van de verkrijgingsprijs van de grond.
Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

Financiële vaste activa

Overige vorderingen
De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen, alsmede gekochte leningen die tot het einde van de looptijd zullen worden aangehouden. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde.

Vorderingen
Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen
Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden
Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Reserves en fondsen

Vrij besteedbaar vermogen
Het vrij besteedbaar vermogen is dat gedeelte van het eigen vermogen waarover de daartoe bevoegde organen zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kunnen beschikken voor het doel waarvoor de stichting is opgericht.

Algemene reserve
Het deel van het eigen vermogen dat als exploitatiereserve wordt aangemerkt is vrij besteedbaar. De exploitatie-reserve wordt gevormd uit overschotten en tekorten uit hoofde van baten en lasten zonder bijzondere bestemming.

Een deel van het eigen vermogen is als bestemmingsfonds afgezonderd en is daarmee niet vrij besteedbaar.

Bestemmingsreserve Fluctuatie opbrengsten vrienden
Opbrengsten van vrienden (donaties en legaten) welke de begrote opbrengsten overstijgen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve fluctuatie opbrengsten vrienden tot een maximum van €150.000,- en aangesproken wanneer er minder dan €150.000,- van vrienden aan opbrengsten wordt ontvangen. Nalatenschappen zijn vooraf niet te prognosticeren.

Bestemmingsreserve Toekomstige projecten
Tot het formeren van deze reserve is besloten gedurende de periode van lock downs. Reguliere tentoonstellingen konden geen doorgang vinden, voor alternatieve tentoonstellingen of projecten (bijvoorbeeld online of in de publieke buitenruimte) waren geen middelen begroot. De bestemming van dit fonds is breder getrokken dan ad hoc projecten vanwege beperkend overheidsbeleid, ook investeringen in ontwikkeling van nieuwe projecten, waarvan nog niet zeker is of ze doorgaan en waar nog geen externe financiering tegenover staat, kunnen uit dit fonds worden gedaan. Indien projecten doorgaan en er externe financiering voor wordt gevonden, kan het fonds weer worden aangevuld.

GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen
Verantwoording van baten en lasten vindt in beginsel plaats op het tijdstip waarop zij betrekking hebben. Het exploitatiesaldo wordt bepaald als verschil tussen de baten toe te rekenen aan de desbetreffende periode en lasten op grond van historische kosten, tenzij anders vermeld. Verliezen worden verantwoord zodra zij voorzienbaar zijn.

Baten
De inkomsten uit exploitatie betreffen verkoop van tentoonstellingen, entree voor activiteiten, alsmede overige inkomsten waaronder projectsubsidies onder aftrek van over de inkomsten geheven belastingen. Daarnaast worden (jaarlijks wisselende) bijdragen van donateurs ontvangen, alsook een jaarlijkse bijdrage van Stichting De Cromhouthuizen.

Opbrengsten van fondsen en partners voor meerjarige projecten worden verantwoord in het projectresultaat voor zover daar in het verslagjaar projectkosten tegenover staan. In het boekjaar waarin een project wordt afgerond, valt het positieve of negatieve resultaat vrij.

Lasten
De lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben ongeacht of zij tot uitgaven in dat verslagjaar hebben geleid.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen
De aan het personeel verschuldigde beloningen worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Pensioenen
Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en betaalt de onderneming verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa
Immateriële vaste activa inclusief goodwill en materiële vaste activa worden vanaf het moment dat het actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik afgeschreven over de geschatte economische levensduur / verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Bijzondere posten
Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot de normale, niet-incidentele bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de analyse en vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten
Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

COLOFON

tekst **Bijbels Museum**

fotografie **Bijbels Museum, Rosemijn Broekhuizen, Danique Donia Nota, Willem Kuijpers, Marjolein Marreveld, Mais Shourbaji, Marty Slager, Studio Thomas Trum, Michel Wuyts**

vormgeving **OVERHAUS, communicatie en ontwerp**

Bijbels Museum
Postbus 3606 | 1001 AK Amsterdam
Kantoor
Nieuwe Herengracht 18 | 1018 DP Amsterdam

T +31 (0)20 624 24 36
E info@bijbelsmuseum.nl
www.bijbelsmuseum.nl

© Bijbels Museum 2025

Spawn (still uit video in de tentoonstelling *Uit het paradijs* in Museum Krona), Juul Kraijer, 2013-2014. Collectie kunstenaar.

BIJBELS MUSEUM